

Nieuwe Statenzijl – Emden

Het Nederlandse wad hebben we gedaan. Even een terugblik: In augustus 2014 zijn we begonnen te Camperduin en in mei 2016 bereikten we de Duitse grens bij Nieuwe Statenzijl. Ofwel een kleine twee jaar over in totaal 250 kilometer. Er wachten ons nog 500 kilometer Duitse waddenkust en vervolgens nog 400 kilometer in Denemarken. Het koude zweet breekt ons uit. Als we in dit tempo doorgaan zullen we onze missie over 8 (acht) jaar voltooid hebben. Dan bevinden wij ons al lang en breed in de hemel, zo vrezen wij. (Als het al de hemel wordt en ons geen andere verschrikkingen te wachten staan.) We zullen een drastische andere aanpak aan dienen te vangen. Een hoger tempo, dat vooral. Genoeg bijgedachten: Op naar het Duitse wad.

Hoe we het doen, doen we het. Maar elke keer als we richting noord Nederland trekken, is het weer van slag. Arriveerden we een half jaar geleden, in januari 2016 dus, in een zware sneeuwstorm te Pieterburen, nu heerst er tropische hitte en wordt er tegen de avond noodweer met zware regen en onweer verwacht. Wij kennen gelukkig geen angst. De Fiat panda gaat dapper richting Nieuw Beerta. Daar hopen we te overnachten bij Alma, een geweldige vrouw die we aan het eind van onze vorige etappe hebben ontmoet in de haven van Nieuwe Statenzijl. Vlak voor Bad Nieuweschans, verlaten we de snelweg. Benauwd warm is het en de dorre geur van pas gemaaide percelen tarwe, dringt door in de wagen. De zon gaat onder in een roze strook licht die aan de bovenzijde begrensd wordt door dreigend grijs. De wind neemt toe. Van achteren worden we besprongen door het voorspelde noodweer. Een donkere zwartblauwe lucht trekt over ons heen. Onweer knalt. De wind trekt aan tot meer dan stormkracht. Stof van de velden en afgerukte boomtakken waaien over de weg. Dan vallen grote regendruppels. We ondergaan de

woede der elementen met enthousiasme en weten, ondanks alles, het huisje van Alma, even buiten Nieuw Beerta, te vinden. Ook Alma en Jan staan in hun tuin te genieten van al deze oerkrachten. We zijn van harte welkom, al lijkt het raadzaam het opzetten van de tent nog even uit te stellen. Een biertje?

We komen te spreken over het fantastische communistische verleden van deze streek en deze gemeente. Het liep natuurlijk uit alle handen die er maar waren, met die communisten en die progressieve studenten uit Groningen. Hoogtepunt was toch wel de benoeming van Janneke Jagersma als burgemeester. Alle clichés en beelden uit die tijd komen samen in deze persoon en het oude gezag dat haar omringde. Lees mee met Wikipedia:

“Jagersma werd geboren in een politiek bewust CHU-gezin en volgde een opleiding aan de sociale academie, de ASCA, in Groningen. Tijdens haar studietijd werd ze politiek actief en in 1974 lid van de CPN. Na haar studie was zij werkzaam als projectleider gecoördineerd ouderenwerk in Beerta. Voor de CPN werd ze in 1978 gekozen in de Provinciale Staten van Groningen. Vier jaar later benoemde minister van Binnenlandse Zaken Ed van Thijn haar tot burgemeester van Beerta, waar zij op 1 april 1982 geïnstalleerd werd. De ambtsketting werd haar omgehangen door partijveteraan Koert Stek. (Deze Koert Stek speelt nog weer een aanzienlijke rol in het boek ‘De graanrepubliek’ van Frank Westerman. ThB) Daarmee was ze op dat moment de jongste burgemeester van Nederland en werd de eerste en achteraf gezien ook enige CPN-burgemeester die ons land gekend heeft.

Tijdens haar ambtstermijn werd zij vanwege zwangerschapsverlof, vanaf december 1983, gedurende drie maanden vervangen door de toenmalige VVD-burgemeester van Delfzijl, Ivo Opstelten. Een meerderheid van de gemeenteraad en de wethouders reageerde zeer negatief op het besluit dat Commissaris van de Koningin Henk Vonhoff (VVD) had genomen: vervanging door bijvoorbeeld de locoburgemeester was ook mogelijk geweest.”

Een van de zaken die nog steeds aan deze Janneke Jagersma herinnert en dat wellicht de kroon vormt op deze opgewekte progressieve malligheid, is de Hamer en Sikkellaan. Wij weten ons deze nog te herinneren van lang geleden. De volgende ochtend gaan we op zoek. En verdomd hij bestaat nog steeds. We verlaten de auto en brengen daar, om eer te bewijzen aan al deze communisten, de voorwaartse groet.

Merkwaardig genoeg treffen we ook nog steeds een flink aantal bordelen in Nieuw Beerta, toch niet bepaald onderkomens waar het communisme grote sympathie voor had. Toch ligt de glorie tijd van de meisjes van plezier achter ons. De bedrijfstak floreert niet erg. Landhuis Rianda lijkt nog in bedrijf, maar oogt vervallen. Het 'Nightlife cafe' staat te koop. Dat was in de tijd van Janneke Jagersma anders. Toen was er nog sprake van een woest uitgaansleven hier, met maar liefst vier bordelen.

Meer dan voldoende zijpaden. Er dient gewandeld te worden en niet zo zuinig ook. De auto laten we achter in Nieuwe Statenzijl. Er staat ons een hete dag te wachten met temperaturen van boven de dertig graden. Vooralsnog tonen we ons onverschrokken en trekken ons niets aan van de zinderende hitte die ons te wachten staat. We werpen nog een laatste blik over het haventje. Nu, bij laag water, ziet het er vooral pruttig uit. Van de stoere geul richting Dollard, die we laatst bij hoog water hebben bevaren, is weinig over. Ede Staal wordt aangehaald op een plaquette:

Nij Stoatenziel, veur wel de rust en roemte wil,
Doar staait het tij en sums de tied nog even stil.
En bie leeg wotter spaigelt Dollerd zich in t slied,
Nij Stoatenziel, doar wil ik strunen achter diek,
Oh joa,
Nij Stoatenziel, doar wil ik strunen achter diek,
Nij Stoatenziel... Nij Stoatenziel

Dan trekken we Duitsland binnen. Op grond van de kaart die we bij ons hebben, verwachten we een volkomen verlaten en leeg gebied. Er zal geen troost zijn in de vorm van een café of wat dan ook. We zijn volledig op onszelf aangewezen. Eerst te Ditzum, twintig kilometer verderop, zal er weer horeca zijn. Blijft de sensatie van het onbekende land. Een hardloper en twee fietsers gaan ons voor. We kijken nog even uit over het land achter de dijk. Mooi groen is het, met hier en daar een gemaaide tarweakker. Ook in Duitsland heeft men ganzen. Honderden. Elders staat het gewas er nog. Uitgebleekt en aaibaar tussen het groen van grasland en mais. Dan steken we de dijk over en vervolgen onze weg aan de zee kant. Verbeeld ik het me? Is het hier anders dan in Nederland? Een dijk zonder verharding, met – ook aan de zeezijde – slechts een

grazige vegetatie. Op het smalle wandel / fietspad na dan. De kwelder meer in cultuur dan bij ons? Overall loopt jongvee en op veel plekken wordt hooi geoogst. Van de zee en het wad geen spoor. Geen vogels. We ervaren het vooral als saai, al houden we er rekening mee dat dat ook kan samenhangen met het lage water en de lamme hitte waarin we lopen.

We maken nog een praatje met een wat ouder echtpaar uit Scheveningen dat hier rondtoert op een oude MZ motorfiets met zijspan. Dit in het kader van het grote 'graantreffen'.

"Graantreffen?" "Ja, dat is een samenkomst van allerlei soorten, in voormalig Oost-Duitsland geproduceerde motorfietsen, liefst voorzien van een zijspan. De zegeningen van deze niet langer in productie zijnde motorfietsen wordt luid bezongen. Ze zijn onverwoestbaar, weigeren nooit en als dat toch het geval is, dan krijg je ze met behulp van een klauwhamer en een flinke schroevendraaier altijd weer aan de praat.

Verder weer, om dan toch, na een kilometer of tien gelopen te hebben, een kwelder te treffen die smaller en minder cultuurderig is. We hebben uitzicht op landaanwinningwerken. Hier geen palenrijen met wilgentenen, maar opgetrokken uit solide beton. Vogels lichten helderwit op in de zon. Meeuwen vooral, maar ook bergeenden en kluten.

We nemen plaats op een bankje en zijn onmiddellijk een attractie voor passerende fietsers. Wat we doen en waar we mee bezig zijn? Nu, we lopen langs het wad, naar verder.

Ja, dat zouden ze ook wel willen, maar ik heb zo'n last van een tumor en meer van dat.

Ondertussen kijken we schuin noordwest waarts waar zich Emden bevindt. Veel industrie, windmolens, een autoterminal, grote schepen. Moeten we daar lopen? En waar zijn toch de gedenktekens en monumenten vanwege vertoonde heroïsche daden? Daar zijn Duitsers toch zo gek op.

Langzaam naderen we de monding van de Ems. De kwelder wordt steeds leuker en wilder. Het gebruik van kunstmest is over. Rietvelden en een lage kweldervegetatie overheersen. We pesten 500 kluten op. Een mooi gezicht en gehoor. Ook treffen we een meetopstelling, vergelijkbaar met onze Rijkspeilschalen, zoals die op Wieringen te vinden zijn. De Pegelanlage Pogum, is een mooi solide gebouwtje.

Het zweterige weer haalt alle energie uit ons weg. Lusteloosheid, dat is het overheersende gevoel. We lopen Ditzum binnen, een oord van tevreden toeristen. Men is er met volle energie in de weer om het jaarlijkse schlagerfestival van de grond te tillen. Het is allemaal van een grote kinderachtigheid, zelfs draaimolentjes en suikerspinnen zijn aanwezig. Gelukkig liggen er in de haven nog een tiental vissersschepen, die nog steeds garnalen aan wal brengen. Rob herinnert zich Ditzum van 40 jaar geleden toen het er ongelooflijk kon stinken vanwege het koken van die garnalen in grote ketels midden op straat. Het hele dorp meurde dat het een aard had.

Maar daar gaat het nu niet om. We lijden in hevige mate aan een enorme dorst en besluiten tot het nuttigen van een halve liter Jever pils. Die laten zich gelden, zoals korte tijd later zal blijken.

Als we met het pontveer de Ems oversteken naar het dorpje Petkum, weten we nog te genieten van het uitzicht. Aan de overzijde aangekomen echter, besluiten we tot het doen van een kort dutje. Dat wordt dus een uitgebreide siësta. Als we weer wakker zijn kijken we uit over de Ems. Mooie rivier toch, met een machtige stormvloedkering, de Ems Sperrwerk. Jonge meiden zwemmen en spartelen in het haventje. Voortdurend

roepen de kluten. De Ems zelf is omzoomd met brede oevers van riet. Een koppel jongvee ligt kalm te herkauwen en verjaagt vliegen met hun staarten. Aan de overzijde het torentje en de molen van Ditzum. Een vrachtboot, zwaar beladen, vaart zeewaarts. En bovenal de stilte en weidsheid. Mooi, mooi.

Maar daarmee zijn we er nog niet. Er dient gewandeld te worden. We zien elkaar aan. Moeten we nu in deze lamelndige hitte de stad Emden doorkruisen? Misschien gaat er wel een bus naar de Stadtmitte? We vinden in elk geval een bushalte. Helaas, we dienen geduld te hebben. Eerst over een uur zal er een bus verschijnen. Dan maar het oude, solide handwerk van het liften opgepakt. En verdomd bij de vierde auto is het al raak. En nog wel eentje met een jonge meid achter het stuur. Helaas bedenkt ze zich dat haar hele achterbank wordt ingenomen door een hondenmand. Weg is ze. Wij op onze beurt bedenken te laat dat Rob best, voor een ritje naar de stad in de hondenmand had willen plaats nemen. Desnoods met bijpassende blaffende dan wel grommende geluiden. Vijf minuten later stopt Christiaan, een motorrijder die herstellende is van een zwaar ongeval en dus noodgedwongen gebruik maakt van een auto. Hij levert ons af in de stadmitte, waar bussen en treinen naar overal vertrekken.

“Kijk een
slingertuin is een stuk land voor het voorhuis
van een boerderij hoofdzakelijk begroeid met gras en
ook wel perken met bloemen en struiken en door dat alles
dan slingeren zich paden meestal elke zaterdag goed geharkt
ik denk dat zij slingeren
dwz bochten maken omdat
in dit land alles recht is
en daarom waarschijnlijk aangenaam voor 't oog
als contrast
grote boeren hebben grote slingertuinen
kleine boeren kleinere
want het uiterlijk van de tuinen
bepaalt de grootte van de boer
zijn status.”

Gedicht: De slingertuinen van Beerta. Bert Schierbeek

tekst: theo bakker
foto's rob strietman
www foto's Jagersma,
MZ motorfiets